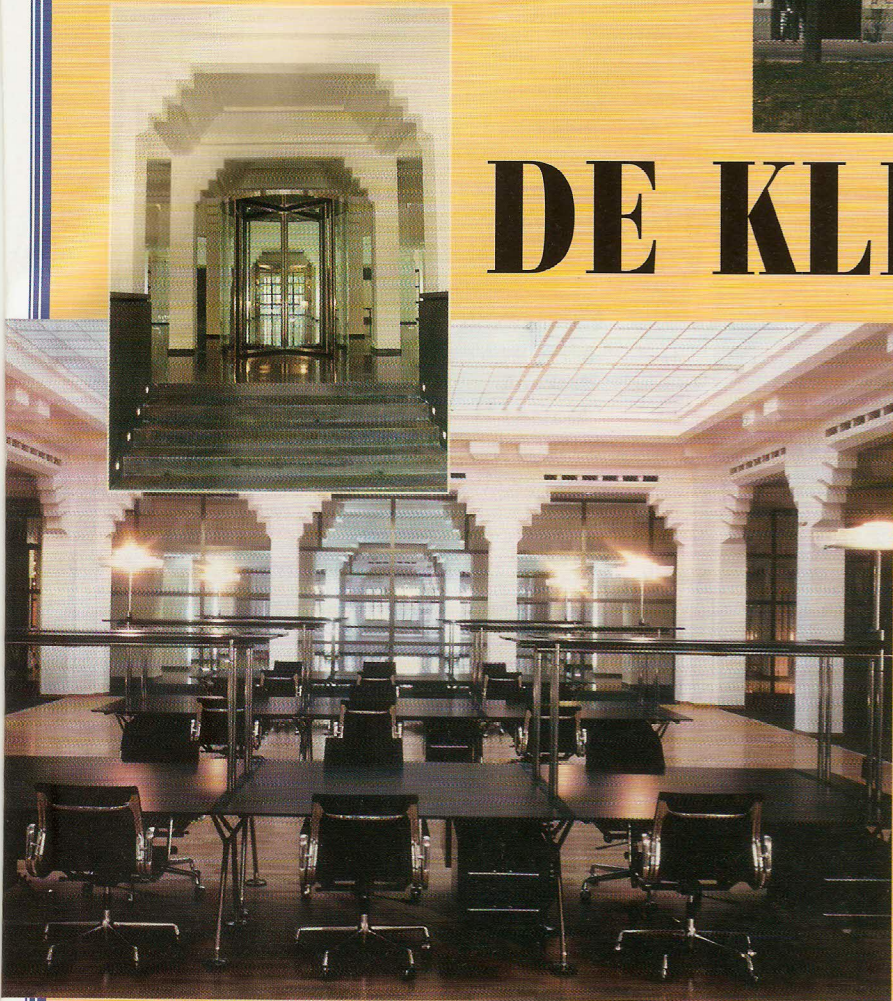

*Uiterlijk is er weinig veranderd.
Maar het interieur van het
Berlage-gebouw, waar zoveel NN'ers
jarentlang hebben gewerkt, heeft een
ware metamorfose ondergaan.
2N nam een kijkje aan de
Groenhovenstraat 2 in Den Haag.*

DE KLEERMAKER

Nederlanden van 1845 heeft ontworpen, nog wel eens het commentaar dat zijn ontwerpen te strak waren, te zakelijk, en zelfs te somber. Met de unieke lichtinval is 'somer' toch wel het laatste etiket dat je op het interieur zou willen plakken. Zeker, de belijning is strak, maar juist het telkens weerkerende trapmotief geeft de enorme ruimten iets speels dat verre van zakelijk te noemen is.

"Het had iets aparts", zegt Quirien van der Meer (vakgroeplei-

der Beveiliging/Veiligheid in Den Haag). Bijna vier jaar lang liep hij zijn nachtelijke ronden door het gebouw. Volgens hem waarde de geest van Berlage er nog rond. "Het gebouw leefde 's nachts, ledere keer ontdekte je nieuwe hoekjes en gaatjes." Van der Meer, naar eigen zeggen een echte Berlage-fan, is met pijn in het hart uit de Groenhovenstraat vertrokken. Hij heeft ter compensatie een foto van het Berlagepand in zijn kamer hangen. Wat hem betreft had NN er wel een museum van mogen maken.

Een andere bewonderaar en oud-bewoner is Annelies Koldewey (afdeling Kunstzaken ING). Toen in 1989 de eerste NN'ers uit het Berlage-gebouw vertrokken, ging de verkoop van dit pand haar zeer aan het hart. Zij speelde zelfs met de gedachte van een sit-in of een handtekeningactie voor het behoud ervan voor NN. Vooral omdat 'de Groenhovenstraat' het laatste van de zeven panden was die Berlage voor NN had ontworpen. Annelies: "Niet voor niets werd hij de 'kleermaker van De Nederlanden' genoemd."

Ondanks de emotionele bezwaren van velen werd het toch verkocht, en wel aan projectontwikkelaar Köllmann (uit het Duitse Wiesbaden). Die heeft het in de afgelopen anderhalf jaar gerestaureerd en opnieuw geschikt gemaakt voor kantoorgebruik.

Hoewel Annelies Koldewey het nog steeds erg jammer vindt dat Nationale-Nederlanden het Berlage-pand van de hand heeft gedaan, vindt ze het wel heel leuk om nu te zien hoe fraai alles is hersteld. De tussenwandjes en plafonds die NN in de loop der jaren heeft aangebracht om de groei van het concern het hoofd te bieden, zijn tot haar tevredenheid allemaal weggehaald. "Je ziet nu weer de open structuur die Berlage voor ogen had. Ook het daglicht dat via de glazen koepels binnenkomt, is terug.

Het is niet zomaar een gebouw. Dat is het eerste wat door je hoofd schiet wanneer je de ruime entree van het voormalige NN-pand betreedt. Een entree zoals de architect Berlage die in 1927 heeft bedoeld. Aan alle kanten stroomt het daglicht naar binnen en de fraaie ruimten links en rechts geven het geheel een cachet dat ver boven het idee van een eenvoudige 'kantoorruimte' uitstijgt.

In zijn tijd kreeg Berlage, die het gebouw aan de Groenhovenstraat speciaal voor De

VAN DE NEDERLANDEN

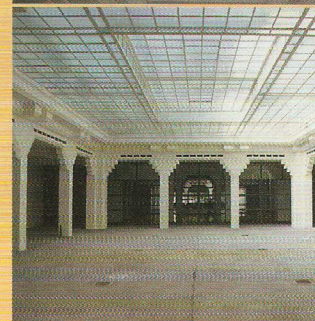
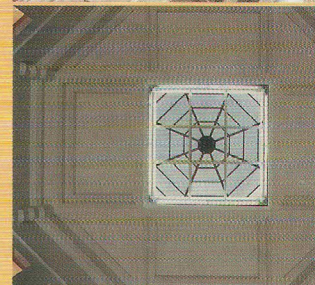
Berlage had weliswaar een heel moderne manier van luchtverversing ontworpen, in de zomer werd het onder al dat glas toch te benauwd. Daarom liet NN de glazen koepels wit schilderen."

Jan de Vreugd (van 1965 tot 1969 portier aan de Groenhovenstraat, nu gepensioneerd) noemt zijn jaren in het Berlage-pand de fijnste van zijn leven. "Een prachtig gebouw", klinkt het uit de grond van zijn hart. Hij is verheugd wanneer hij hoort dat het weer helemaal in de oude stijl is opgeknapt.

Tot op heden is nog niet bekend wie de toekomstige bewoner van dit fraai gerestoreerde pand wordt. Om potentiële huurders enig idee te geven van de mogelijkheden die de enorme zalen bieden, heeft Köllmann de ruimte links van de entree ingericht als kantoorruimte. Stijlvolle meubelen sieren de houten vloer en enkele door glazen deuren afgescheiden werkkamers doen je verlangen naar een werkplek in deze ruimte.

Boven wordt nog hard gewerkt aan de oude commissarissenkamer. Er staan nog twee

kasten van Berlage, maar de klok van de bouwmeester, die vroeger boven de deur hing, heeft NN bij de verhuizing meegenomen naar de Haagse Poort. Annelies: "De klok stamt nog uit het eerste hoofdkantoor aan de Driehoekjes bij het Kerkplein in Den Haag, ook door Berlage ontworpen. Ik vond het een leuk idee om die bij het vertrek uit de Groenhovenstraat weer mee te nemen naar het nieuwe pand." De klok hangt nu in de gang tussen de pakeergarage en de hal van de hoogbouw van de Haagse Poort. (zie ook achterzijde van deze 2N.) ◀

De geschiedenis van Groenhovenstraat 2

Op 3 maart 1927 opende prins Hendrik het door dr. H.P. Berlage ontworpen hoofdkantoor van De Nederlanden aan de Groenhovenstraat. Een gebouw dat niet als een omhulsel werd

neergezet, maar van top tot teen doortrokken was van Berlages visie. Niet alleen komt het trapmotief van de consoles aan de buitengevel in het interieur terug, maar zelfs de meubels, de inktstellen en de polisformulieren werden door de bouwmeester zelf ontworpen.

Aanvankelijk was het pand maar één verdieping hoog, maar Berlage had in zijn ontwerp al wel voorzien in een extra verdieping. In 1954 kwam die etage er. Onder leiding van architect W.M. Dudok werd het pand verhoogd en uitgebreid; geheel in de geest van Berlage, die al in 1934 was overleden. Ook de Duitse architect Jürgen Willen, die de recente restauratie begeleidde, heeft het ontwerp van Berlage volledig gerespecteerd.

Het fraaie water voor de hoofdingang, bekend van de gekleurde affiche van De Nederlanden van 1845, is in 1960 opgeofferd aan parkeerplaatsen voor de medewerkers. Na 1969, toen het kantoor aan de Beatrixlaan in Den Haag in gebruik werd genomen, verloor het Berlage-gebouw zijn functie als hoofdkantoor.

NN overwoog om 'de Groenhovenstraat' van de hand te doen, maar besloot uiteindelijk tot een grondige modernisering. Daarna, we spreken inmiddels van 1984, heeft het Berlage-gebouw nog zo'n tien jaar als onderkomen voor onder meer het computercentrum dienst gedaan. Op 10 juli 1995 viel het NN-doek.